

וְצִנּוּנוּ - שְׂכָף הוּא מְצֻנָה וְעוֹשָׂה. וְעוֹד קִדְשָׁנוּ - מִצַּד הַשְּׂמָאל, שְׁנֹאֲמַר בּוּ וְקִדְשָׁתָ אֶת הַלְוִיִּם, וְאִין קִדְשָׁה פְּחוֹת מְעֻשְׂרָה, וְאֵלוּ עֻשְׂרָה מְאֻמְרוֹת, (שְׁהִיא קִדְשׁ לִי כֹל בְּכוֹר, שְׁהוּא כְּתֵר עֲלֵיוֹן וְחֻקְמָה שְׁהִיא יִשְׂרָאֵל עֲלֶה בְּמַחֲשָׁבָה), שְׁנֹאֲמַר בְּהֵם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר.

וְצִנּוּנוּ עַל, מִצַּד הַיָּמִין שְׁנֹאֲמַר בּוּ הוּקַם עַל, שְׁשֵׁם כֹּל הַבְּרֻכּוֹת לְיָמִין, שְׁהֵם מְאָה בְּרֻכּוֹת כְּחֻשְׁבוֹן עַל, שְׁאוֹת י' עִם ק' עוֹלָה לְמֵאָה, שְׁהִיא הַקְּרָבָן שֶׁל הַכֹּל, מִצַּד הָאֵב - רֹאשׁ, מִצַּד הָאֵם - אֲשֶׁר, מִצַּד הָאֵב - מְצֻנָה, מִצַּד הָאֵם - עוֹשָׂה, וּמְצֻנָה זֶה עֵץ פְּרִי, וְעוֹשָׂה זֶה עוֹשָׂה פְּרִי, וְשִׁמְעֵנוּ שְׁהֵם גּוֹף וּבְרִית שְׁמַחֲשִׁיבִים אֶחָד, עֲלֵיהֶם נֹאמַר שְׁתִּי כְּתַפַּת חִבְרַת. כְּמוֹ שֶׁהֵן חוֹבְרוֹת, כֶּף הַשְּׂכִינָה הַעֲלִיּוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֻתָּהּ.

עוֹד אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִנּוּנוּ, וְלֹא אָמַר קִדְשָׁתָנוּ וְצִוִּיתָנוּ, אֲשֶׁר הוּא אֲשֶׁר אֱהִי"ה וְדָאִי, וְזֶה כְּתֵר עֲלִיּוֹן, מִצַּד הַנְּקֻבָּה נִקְרָא אֲשֶׁר, וּמִצַּד הַזָּכָר נִקְרָא רֹאשׁ, הַרֹאשׁ שֶׁל כֹּל הַרֹאשִׁים. קִדְשָׁנוּ זֶה אֲבָא (סְבָא), שְׁנֹאֲמַר בּוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר. וְצִנּוּנוּ - זֶה הָאֵם, שְׁנֹאֲמַר בְּהֵ וַיְהִי אוֹר, וְאִין הַיְהִי"ה אֶלָּא עַל יְדֵי עֻשְׂיָה, וְשִׁנְיָהֶם לְיָמִין וְלַשְּׂמָאל.

וְכִי מְצֻנָה וְעוֹשָׂה עַל הַמְצֻנָה שְׁהִיא שְׂכִינָה? זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, וְכֶף צְדִיק בְּצֻלְמוֹ וְכַדְמוֹתוֹ, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְּכֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שֵׁם הַצְּדִיק נִקְרָאוּ צְדִיקִים, זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְעַמְּךָ כְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ.

א) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהו"ה, וְצִנּוּנוּ דְאִיהוּ הַכִּי מְצֻנָה וְעוֹשָׂה, וְעוֹד קִדְשָׁנוּ מִסְטְרָא דְשְׂמָאלָא, דְאִתְּמַר בֵּיהּ וְקִדְשָׁתָ אֶת הַלְוִיִּם, וְלִית קִדְוִשָׁה פְּחוֹת מְעֻשְׂרָה, וְאֵלִין עֻשְׂרָה מְאֻמְרוֹת, (דְאִיהוּ קִדְשׁ לִי כֹל בְּכוֹר (שְׁמוֹת יג ב) דְאִיהוּ כְּתֵר עֲלָאָה וְחֻקְמָה דְאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עֲלֶה בְּמַחֲשָׁבָה) דְאִתְּמַר בְּהוֹן (בְּרֵאשִׁית א א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר.

וְצִנּוּנוּ עַל, מִסְטְרָא דִימִינָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (שְׁמוֹאֵל ב כג א) הוּקַם עַל, דְּתַמְּן כֹּל בְּרֻכְאָן לִימִינָא, דְאִינוּן מְאָה בְּרֻכְאָן כְּחוֹשְׁבֵין עַל, דְאֵת י' בְּק' אֶסְתְּלִיק לְמֵאָה, דְאִיהוּ קְרַבְנָא דְכֻלָּא, מִסְטְרָא דְאֲבָא רֹאשׁ, מִסְטְרָא דְאִימָא אֲשֶׁר, מִסְטְרָא דְאֲבָא מְצֻנָה, וּמִסְטְרָא דְאִימָא עוֹשָׂה, וּמְצֻנָה דָא עֵץ פְּרִי, וְעוֹשָׂה דָא עוֹשָׂה פְּרִי, וְשִׁמְעֵינָן דְאִינוּן גּוֹף וּבְרִית דְחֻשְׁבִּינָן חָד, עֲלִייהוּ אִתְּמַר (שְׁמוֹת כח ז) שְׁתִּי כְּתַפַּת חִבְרַת, כְּמָה דְאִינוּן חוֹבְרוֹת, הַכִּי שְׂכִינְתָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֻתָּהּ.

עוֹד אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִנּוּנוּ, וְלֹא אָמַר קִדְשָׁתָנוּ וְצִוִּיתָנוּ, אֲשֶׁר אִיהוּ אֲשֶׁר אֱהִי"ה וְדָאִי, וְדָא כְּתֵר עֲלָאָה, מִסְטְרָא דְנוֹקְבָא אִתְּקְרִי אֲשֶׁר, וּמִסְטְרָא דְדְכוּרָא אִתְּקְרִי רֹאשׁ, רִישָׁא דְכֹל רִישִׁין, קִדְשָׁנוּ דָא אֲבָא (סְבָא), דְאִתְּמַר בֵּיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, וְצִנּוּנוּ דָא אִימָא, דְאִתְּמַר בְּהֵ וַיְהִי אוֹר, וְלִית הוֹוִיָּה אֶלָּא עַל יְדֵי עֻשְׂיָה, וְתַרוּוִיָּה לִימִינָא וְשְׂמָאלָא.

וְכִי מְצֻנָה וְעוֹשָׂה עַל הַמְצֻנָה דְאִיהוּ שְׂכִינְתָא, דָּא עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא, וְהַכִּי צְדִיק בְּצֻלְמִיָּה וְכַדְמוֹתִיָּה, וְעַל שְׁמִיָּה אִתְּקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְּכֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שֵׁם צְדִיק אִתְּקְרוּן צְדִיקִים, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה ס כא) וְעַמְּךָ כְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ.

ועוד אנכי יהו"ה אלהיך אשר
הוצאתיך מארץ מצרים, אמר רבי
אלעזר: אבא, וכי מי שהוא תחת
שעבוד אדונו, ורבונו הבטיח לו
להוציאו לחרות והוציא אותו,
יש לו לשבח את עצמו שהוציאו
מתוך השעבוד? והרי הקדוש
ברוך הוא אמר לאברהם כי גר
יהיה זרעך בארץ לא להם, והרי
הוא הבטיח להוציא את בניו מן
הגלות, זהו שכתוב ואחרי כן
יצאו ברכש גדול, והוא משבח
את עצמו כמה פעמים אשר
הוצאתיך מארץ מצרים?

אמר לו: בני, יפה אמרת, אבל
זה לא לשבח את עצמו, אלא כל
ספירה וספירה נקראת ראש
לחברתה, וכדי להודיע להם
מאיזה מקום הוציא אותם מתוך
השעבוד, פתח באנכי, והזכיר
אשר הוצאתיך מארץ מצרים
וגומר חמשים פעמים, כנגד
חמשים שערי בינה.

ועוד אשר קדשנו, אמר רבי
אלעזר: אבא, הרי אם העמוד
האמצעי הוא מצוה ועושה, הנה
לו לומר בשבילו אשר קדשני
וצנני, מה זה אשר קדשנו וצננו?
אמר לו: ודאי, יפה אמרת, בודאי
על העמוד האמצעי וצדיק נאמר
על שניהם אשר קדשנו במצותיו
וצננו, אשר ודאי, שהיא אשר
אהי"ה, האם העליונה, צוה
אותם על השכינה שהיא מצוה,
לכל אחד מהם, והם למעלה
שנים כענפי האילן שנופרשו
לימין ולשמאל, ולמטה הם נעשו
כה אגדה אחת, ומשום זה הם
למעלה שנים ולמטה אחד, שאין
היחוד בכל ענפי האילן אלא בה,
שהיא אוגדת של כלם, היא אגדה
של כל איבר ואיבר, ובה כלם
נעשים אחד.

ועוד אנכי יהו"ה אלהיך אשר הוצאתיך
מארץ מצרים (שמות כ ב). אמר רבי אלעזר
אבא וכי מאן דאיהו תחות שעבודא דרבוניה,
ורבוניה אכטח ליה לאפקא ליה לחירו ואפיק
ליה, אית ליה לשבחא גרמיה דאפיק ליה מגו
שעבודא, והא קודשא בריך הוא אמר
לאברהם (בראשית טו יג) כי גר יהיה זרעך בארץ
לא להם, והא איהו אכטח לאפקא לבנוי
מגלותא, הדא הוא דכתיב (שם יד) ואחרי כן
יצאו ברכוש גדול, ואיהו משבח גרמיה כמה
זמנין אשר הוצאתיך מארץ מצרים.

אמר ליה פרי שפיר קאמרת אבל לאו איהו
דא לשבחא גרמיה, אלא כל ספירה
וספירה אתקריאת ראש לחברתה, ובגין
לאשתמודעא לון מאן אתר אפיק לון מגו
שעבודא, פתח באנכי, ואדכיר ביה אשר
הוצאתיך מארץ מצרים וגומר, חמשין זמנין
לקבל חמשין תרעין דבינה.

ועוד אשר קדשנו, אמר רבי אלעזר אבא, הא
אם עמודא דאמצעייתא איהו מצוה
ועושה, הנה ליה למימר בגיניה אשר קדשני
וצנני, מאי אשר קדשנו וצננו, אמר ליה ודאי
שפיר קאמרת, בודאי על עמודא דאמצעייתא
וצדיק אתמר על תרוייהו אשר קדשנו
במצותיו וצננו, אשר ודאי דאיהו אשר אהי"ה
אימא עלאה, מני לון על שכניתא דאיהו
מצוה, לכל חד מנייהו, ואינון לעילא תרין
כענפין דאילנא דאתפרשו לימינא ולשמאלא,
ולתתא אתעבידו בה אגודה חדא, ובגין דא
אינון לעילא תרין, ולתתא חד, דיחודא לא
אית בכל ענפין דאילנא אלא בה, דאיהו אגד
דכלהו, איהו אגודה דכל אבר ואבר, ובה
אתעבידו פלהו חד.